

Lantmännen, Scan, Arla och LRF i DI: Ett starkt totalförsvaret förutsätter en fungerande livsmedelsberedskap

Tillsammans med Scan, Arla och LRF signerar Lantmännen i dag en debattartikel i Dagens industri i samband med att regeringen presenterade sin totalförsvarsproposition. Ledande representanter från dessa företag och organisationer menar att det krävs en stark och fungerande livsmedelsberedskap för att uppnå ett robust svenskt totalförsvaret – något man konstaterar att Sverige saknar i dag. Vidare ges förslag på tydliga och nödvändiga åtgärder. Texten i sin helhet kan läsas nedan, alternativt på [Dagens industri](#) som publicerade debattartikeln i dag, 15 oktober 2024.

Säkerställ Sveriges matproduktion

I dag presenterar regeringen sin totalförsvarsproposition som stakar ut riktningen och budgeten för Sveriges totalförsvaret för de kommande fem åren. Som företrädare för svenska bönder, kvarnar, slakterier och mejerier förväntar vi oss tydliga förslag för att stärka landets livsmedelsberedskap. En robust inhemsk jordbruks- och livsmedelsproduktion i fredstid är den bästa investeringen för ökad svensk beredskap i kristid.

En förutsättning för att vi i Sverige ska ha tillräckligt att äta när krisen eller kriget kommer är att vi har en tillräckligt stor egen matproduktion i fredstid. Krig försämrar eller stoppar viktiga handelsvägar som är fundamentala för att den globala livsmedelsförsörjningen, som är beroende av att både mat och insatsvaror kan förflyttas, ska fungera.

Det svenska handelsunderskottet för livsmedel uppgår idag till nästan 80 miljarder kronor och växer för varje år. Redan små störningar i det internationella handelsflödet skulle riskera brist på livsmedel för såväl civilbefolkningen som för Försvarsmakten, vilket skulle innebära stora prövningar för landets förmåga att hantera kris eller krig.

En färsk undersökning från Lantmännen visar dessutom att mer än hälften av Sveriges befolkning oroar sig för att maten inte ska räcka till under en kris. Att möta den oron, och stärka Sveriges livsmedelsberedskap är ett ansvar som regering och riksdag behöver ta.

Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel ligger idag på ungefär 50 procent. Resten är importerat. Det kan jämföras med till exempel Finlands 80 procent och Danmarks 150 procent. I delar av landet är vår försörjningsförmåga idag så pass låg att vissa myndigheter på allvar talar om att flytta delar av befolkningen från norra Sverige, vid en allvarlig kris eller ytterst krig. Det är förstås inte en hållbar lösning och kan inte utgöra grunden för ett modernt och starkt totalförsvaret.

Utöver Sveriges idag alltför låga självförsörjningsgrad så är den livsmedelsproduktion som finns nästan helt beroende av insatsvaror från utlandet. Drivmedel, mineralgödsel, växtskyddsmedel, utsäde och fröer importeras i stor omfattning. Det gör även en hel del av proteinfodret till djuren som föds upp här. Att som land vara så pass beroende av matproduktion och insatsvaror från andra länder är oerhört sårbart.

Det är inte bara krig som hotar vår förmåga att producera mat, utan även andra typer av kriser slår hårt mot den svenska matproduktionen. Klimatförändringar och extremväder såsom torka, översvämningar och stormar är sådana exempel. Såväl torksommaren 2018 som förra årets torka på försommaren och stora mängder regn på sensommaren och hösten illustrerar dessa fenomen.

Förmågan att ha beredskap för kommande kriser försvåras när lönsamheten i företagen inom jordbruks- och livsmedelsproduktion är bestående låg. Viljan och ambitionen är ständigt närvarande men det finns inte tillräckligt med resurser för att investera långsiktigt för framtiden och i en mer robust ökad produktion.

Ett robust svenskt totalförsvär förutsätter en stark och fungerande livsmedelsberedskap. Från jordbruks- och livsmedelsbranschen kan vi dock konstatera att Sverige idag saknar en sådan beredskap. För att öka Sveriges motståndskraft och uthållighet behöver vi därför omgående börja arbeta strategiskt med att:

- Öka den svenska livsmedelsproduktionen. Ur beredskapssynpunkt är det viktigt att ha livsmedelsproduktion och en god försörjningsförmåga i hela landet.
- Börja beredskapslagra viktiga insatsvaror, särskilt sådana vi inte kan producera själva.
- Få i gång en inhemsk produktion av de insatsvaror vi har goda förutsättningar att producera i Sverige, exempelvis växtnäring och biodrivmedel.
- Bygg upp strategiska omsättningslager av spannmål. I Finland ökar man sina lager från sex till åtta och en halv månaders förbrukning och ifjol tog Norge beslut om att fylla beredskapslager med spannmål för första gången på 20 år.
- Säkerhetsställa att den svenska livsmedelskedjan kommer vara prioriterad vad gäller tillgång till resurser som är nödvändiga för att upprätthålla livsmedelsproduktionen, som arbetskraft, el, transporter och infrastruktur.

Regeringen behöver nu vara tydlig i hur man vill bygga upp den svenska livsmedelsberedskapen. Att investera i att utveckla en hög kapacitet i fredstid är den billigaste försäkringen och säkraste investeringen man kan göra för att ha en god beredskap i kristid. Det som behövs nu är konkreta mål, pålitlig finansiering och goda villkor för att möta det behovet och ta vara på potentialen som är både påtaglig och påvisad.

Vi i branschen står redo att göra vår del, men precis som för det militära försvaret så är det staten som har huvudansvaret för det civila försvaret och den viktiga livsmedelsberedskapen.

Cecilia Kocken, vd Arla Sverige
Magnus Kagevik, vd och koncernchef Lantmännen
Lars Appelqvist, vd Scan Sverige
Anna Karin Hatt, vd och koncernchef Lantbrukarnas Riksförbund

För mer information, kontakta gärna:

Lantmännens presstjänst
Tel: 010 556 88 00
E-post: press@lantmannen.com

Om Lantmännen

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 18 000 svenska lantbrukare, har 12 000 anställda, har verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter cirka 70 miljarder SEK på årsbasis. Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Kungsörnen, Scan, Korvbrödsbagarn, GoGreen, FINN CRISP och Bonjour. Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan tar vi tillsammans ansvar från jord till bord. Läs gärna mer på www.lantmannen.se